

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ignatii Loiolae Vita

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Eiusdem ratio gubernandi. Cap. X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11486

alia eiusmodi subinde accidebant, quæ politico supercilio rem estimanti, friuola cuiuspiam fortasse videantur, sed certè & paternam in famulos, Dei providentiam satis declarant; & Ignatii securitatem atque fiduciam ab omni stultitiæ vel temeritatis infamia vindicant.

EIVSDEM RATIO GVBERNANDI.

CAPVT X.

IN consilio capiendo, & rebus gerendis, cum Deum semper, ut dictum est, accurata supplicatione consuleret, tum verò (quod mirum forrassè cuiuspiam videatur) non pietatis gustu, sed rationis ductum præcipuè sequebatur: ut non ratione spiritus dulcedo præiret, sed dulcedinem ratio. Hoc enim aiebat vno maxime belluis homines antecellere, quod hi ratione vtantur, illæ nequaquam. Idem ad exsequenda consilia, quoad fas esset, omnes artes & humana præsidia sic adhibebat, quasi omnem spem in iis repositam haberet; rursus ita Deum orabat, & ex eo pendebat vno, ac si nihil omnino in rebus humanis opis aut perfugii collocaret; atque hoc pacto (quod longè optimum ac perfectissimum est) prudentiam cum pietate iungebat; ipsaque negotia, tanquam onera paribus examinata ponderibus, quamuis difficili ac lubrico itinere, ad opratos plerumque exitus perducebat. Ad consultandum autem illud obseruabat in primis, ut in quaque re semper eius rei peritissimos adhiberet; qua communicatione ac lenitate nimirum assequebatur, ut & rationes iniret optimas, neque in arte sua se quisquam ab eo vel præteritum, vel contemptum, iure conqueri posset. Ac cæteris etiam in rebus videbat etiam atque etiam, ut vniuscuiusque dignitatis, ætatis, ac meriti ratio haberetur. Petronius erat Pisauensis, qui ante aliquot annos mortuus est, egregia pietate & virtute presbyter; is, cum tres minores natu germanos fratres ad Societatem suis adhortationibus perduxisset; eum semper Ignatius adolescentulis loco parentis ac præsidis voluit esse: neque de iis grauius quidquam, nisi ex illius auctoritate ac sententia, statui passus est. Ad officia vel negotia, quæ per se obire non posset, cum viris principibus transigenda, viros eligebat, rerum usu ac dicendi copia præditos; atque iis ita vel scripto vel verbis madata dabat, ut liberum iis omnino relinqueret, cum in rem præsentem venissent, suo ipsorum arbitratu cuncta ex re & ex tempore moderari.

Idemque sub vesperam ad se redeunti cuiquam ex iis, cum rei gesta rationem ab eo reposceret, primum omnium: Satin' (aiebat) ex animi tui sententia? qua liberalitas hominis & ipsi causa proderat multum, & suorum illi mirè deuinciebat animos: & eodem ad exequenda negotia perquam alacres promptosque reddebat. Anno post Christum natum MDLIII. cum ad res in Lusitania componendas Michaëlem Turrianum legaret, haud ita pridem in Societatem admissum, licet ei varias præceptiones ac monita ediderit consigata litteris; tamen cum probè nosset fidem ac prudentiã viri, non modò permisit, vt, cum in prouinciam peruenisset, suo arbitratu cõsilia rebus aptaret; sed etiã permulta ei dedit folia pura, suo munita chirographo, quibus ille, prout opus esset, quidquid videretur, inscriberet; ac deinde obsignatas epistolas, cuiuscumque expediret, ipsius nomine redderet. atque hanc consuetudinẽ laxè cum procuratoribus ac nuntiis agendi semper magno cum emolumento retinuit. Quin etiã præfectis inferioribus minimè malignè suum cuique ius ac potestatem impertire cõsueuerat: cauebatque diligenter, ne, quæ per eos agenda forent, usurparet ipse; vel ea re quidquã omnino apud subiectos de illorum auctoritate vel existimatione minueret. Verumtamen iis ita laxabat habenas, vt easdẽ adduceret quoties vellent, nec non in eorum instituta moresque & administrandi genus dissimulanter inquireret. Exstat epistola ipsius ad Præpositum prouinciæ Lusitaniæ, in hanc sententiã scripta; cuius mihi par em hoc loco inserere visum est: Neque verò Prouincialis aut Generalis Præpositi officium est, inquit, minuta quæque, ac temporaria præferim, in administrando sectari: sed cum ad personæ dignitatem honestius, tũ ad tranquillitatẽ animi tutius est, ea præfectis inferioribus delegare, & rei confectæ rationẽ ab eis deinde repetere. Equidem in meo fungendo munere id ipsũ sequor: atque huiusce consilii maiorẽ in dies fructũ capio, quippe cum & labore & sollicitudine leuari me magnopere sentiam. ac tibi quoq; valde sum auctor, vt curas & cogitationes tuas desigas in commodis & salute potissimũ vniuersæ prouinciæ: & in rebus quidẽ singulis ordinandis ac disponendis; cũ opus est, & ipse veriere, & hominum tuo iudicio peritorũ sententiã exquiras; cæterũ ab iisdẽ rebus per te curandis transgendisque vt plurimũ abstineas, sed instar excelsi cuiusdam motoris, orbis tibi subiectos æquabiliter & cum grauitate ciere pergas: à quibus deinde, vt à proximis causis, propria cuiusque effecta proueniant: quod si feceris, & plura, & magis tuo muneri conuenientia, sine tumultu ac trepidatione conseceris.

ris. Præterea illud est in hac ratione commodi, quod si quid in a-
 gendo peccetur, eius peccati præstat in tuis administris, quam in
 te, residere culpam: ac multo magis decet, quidquid ipsi deliquere-
 rint, corrigi abs te, quam si tu erraueris, (quod perfacile est singu-
 la curiosius persequentis) te ab inferioribus emendari. Quod reli-
 quum est, nobis Dominus IESVS CHRISTVS ad ipsius voluntatem
 & clarè intelligendam & ritè exequendam pro sua benignitate
 lumen ac vires impertiat. Romæ xi. Kalend. Ianuarias M D L I I.
 Hanc Societatis gubernandæ regulam instinctu planè di-
 uino præstat Ignatius, eamque in omnes partes plurimùm aiebat
 valere. Primum, quod inferiores præfecti, quo plus credi sibi, &
 quo liberalius tractari se vident, eo libentius, ne videlicet huma-
 nitate vincantur, vltro ipsi cum superiore communicent deinde,
 quod multo acrius ac studiosius versentur in opere: nam vt quis-
 que maximè suum habet negotium, ita summam in eius procu-
 ratione vigilantiam præstat. accedit, vt maior sit in dispiciendo
 ac statuendo claritas, maius auxilium Dei; quippe sicut in rebus
 communibus cum vniuersali præposito numen cæleste præcipuo
 fauore conspirat, sic idem propriis cuiusque præfecti muneribus
 suo quodam ac peculiari munere assistit. quorum si facultas &
 auctoritas a superioribus nimis arcè circūscribatur, & quæ per
 hæc tractanda sunt, illi suscipiant; primum ipsa diffidentia o-
 diosa est, & vt in alienis quodammodo rebus, continuo languet
 industria, deinde per eam cupiditatem & ambitionem, pecu-
 liaris ille, de quo dictum est, diuinæ gratiæ quasi concursus a-
 mittitur. præterea, cum ad rem bene gerendam & facultas &
 scientia necessariò requirantur, scientia plerumque inest ei, qui
 rem ipsam ex officio tractat, habetque subiectam oculis; huic si
 minuatur ius, & superior ipse, causa non æque bene cognita, rei
 transigendæ se immisceat: in genti profus malo potestas a cogni-
 tione seiungitur: atque hinc nimirum in omni cœtu suspiciones,
 discordiæ, rixæ, cum rectores & curatores non contenti suo mu-
 nere, alter in alterius partes inuadunt: perque summam confu-
 sionem tollitur discrimen officiorum, & ordo ille, quo nihil est
 in hac rerum vniuersitate præstantius. Ad hæc vbi is, qui destina-
 tus est quòpiam, certis alligatur præceptis, rarum est vt quidquã
 è sententia possit efficere. magna enim consilii pars est in tempo-
 re, & nouis quotidie casibus interdum ipsa negotiorum species
 immutatur: quibus in rebus cum religione occupatus animus
 hæret, dum fluctuat apud se, dum cogitur ad absentes referre: in-
 terim, irreparabili sæpe damno videlicet, occasionis præteruolat

ut si quod mendacium, ut sit, tempore procedente exstitisset, id
 ipso delatoris chirographo teneri & coargui posset. atque hoc
 temperamento fiebat, ut neque si quid gravius accidisset, ignora-
 ret Ignatius, neque innocentes per calumniam aut per factionē
 circumventi vel opprimi sineret. Idem omnes reipublicæ partes
 vigilanter curabat, neque committebat (in quo grauius à magi-
 stratibus ferè peccatur) ut dum vnā amplecteretur, desereret
 alteram. Verū tamen præcipua quadam fuit obseruatione in
 hominibus ad Societatem adscribendis, quam ille rem tanti mo-
 menti ducebat esse, ut cum alioquin è custodia corporis euolare
 quam primū optaret, hanc vnā ob causam in aliquot annos
 propagati sibi vitæ spatia cuperet; quoad nimirum tyrociniū for-
 mula ac disciplina ad Societatis usum & institutum probè con-
 stituta foret. Tyrones autem ille non à naturali quadam bonita-
 te, vel potius tarditate; sed à vigore magis ingenii, & rerum gerē-
 darum adiumentis, legebat: negabatque, qui ad populi negotia
 factus non esset, eundem esse ad ministeria Societatis idoneum.
 Quod si quis bardum quempiā eo nomine obtruderet, quod ip-
 sum utique è sæculi naufragio diceret euasurum; nihilominus re-
 culabat Ignatius, neminem affirmans è Societate huius dicendū
 esse, qui ad suam vnus, non etiam ad aliorum salutem, & acriter
 & scienter posset incumbere. Quos autem ad probationem ad-
 miserat, eorum spiritum dabat operam ut quā plurimis expe-
 rimentis cognosceret penitus: neque illos tantū ad suauē quē-
 dam sensum pietatis (quo imperiti omnia meriuntur) sed ad ve-
 ras ac solidas virtutes erudiebat: ac præsertim (quod sæpe iam di-
 ximus) ut ad nullius rei quamuis cæteroqui laudabilis amorem
 tamquam ad scopulum adherescerent, sed ab omni alia cupidita-
 te vel etiam propensione soluti ac liberi, ex vno tantū superio-
 rum nutu ac voluntate penderent: neque assuescerent abditos
 eorum sensus exquirere, vel imperitia sciscitari; vel quem, qui-
 būsue de causis, iidem aut supra cæteros tollerēt, aut etiam infra
 suo arbitrato deprimerent: sed illis omne iudicium & consilium
 à superis datum, sibi simplicitatis & obsequii gloriam esse relictiā
 putarent: essentque proinde ad omnia quamuis ardua & absur-
 da & subita paratissimi. Omnes omnium querimonias perbeni-
 gnè audiebat, ac solabatur verbis humanissimis. atque etiam di-
 ligenter curabat, ut salua religionis disciplina, & Præfectorū di-
 gnitate, vnicuique satisfaceret. Neq; verò minori vigilantia & se-
 ueritate Præfectos ipsos quā reliquos omnes in officio cōtine-
 bat; quin etiam tanto plura maioraq; ab illis, quā ab his, exigere
 solitus

solitus est, quanto superiores inferioribus, gradus & virtutum insignibus, antecellunt. Idem, in respondendo agendoque, simplicitatem ita cum cautione coniunxit, ut satis appareret, alteram alteri non modo impedimento non esse, verum etiam ornamento atque presidio. Suspensa, vel ambigua, vel obscura verba, perplexum de industria incertumque sermonem; uti barbaras artes, & subdola mendacii tegumenta, fideique ac societatis humanae perniciem, semper est detestatus: ac suo monstravit exemplo veritatis cultor eximius, quantum inter prudentiam & calliditatem interfit.

EIVSDEM RATIO PROXIMOS AD-

IVVANDI

CAPVT XI.

MIRÆ fuit solertia in sollicitandis mortalibus, & à diaboli seruitute ad Christi Domini obsequium traducendis. ac quibus artibus dæmon ad animarum perniciem vititur, easdem ipse (quoad liceret, ac fas esset) ad hominum salutem ac beneficium transferebat. Voluntates ac naturas eorum, quibuscum ageret, festinè odorari; ambitiosis splendida, avaris vtilia, voluptuosis iucunda proponere; & suo, quod aiunt, hamo vel esca quemque piscari. Iam in congressu, maximè Principum, id obseruabat in primis, ut sermonis initia illis daret, extrema reseruaret sibi: cauebatque ne de rebus etiam diuinis ineptè vel ad satietatem ac fastidium ageret. Tristem verò & horridam sapientiam (vtrique postquam in lucem hominum prodiit) semper vitauit: cumque philosophiæ nomen ipsum intelligeret, etiam si modestè tractetur, tamen satis odiosum esse per se; nihil in habitu suo, vel in genere vitæ, rarum aut notabile conspici voluit: ac semper sese, quibus rebus honestè ac religiosè potuit, ad comunem consuetudinem accommodauit; neque commisit, ut quod ipse non faceret, id in aliis reprehendere putaretur: prorsus ut, eius mores prima fronte vel eminus intuenti, vnus aliquis è populo videretur esse: verum quo propius illum inspiceres, quo diutius ac familiarius vterere: eo magis præstantiam virtutesque viri, tanquam odorem ex affricu, sentires: atque id ipsum est causa, cui nostris nullam in vestitu ornatuue religionis iniunxerit notam: sed quo facilius in hominum cœtus & consuetudinem irrepererè, ac tempestiuus colloquiis vnumquemque adiunarèt, vbi cumque gentium